

Ćwiczenie: "Zagadnienia optyki"

Opracowane w ramach projektu: "Wirtualne Laboratoria Fizyczne nowoczesną metodą nauczania" realizowanego przez Warszawską Wyższą Szkołę Informatyki.

Zakres ćwiczenia:

1. Załamanie i odbicie światła.
2. Rozszczepienie światła za pomocą pryzmatu.
3. Zwierciadło płaskie i kuliste.
4. Soczewka skupiająca.
5. Soczewka rozpraszająca.
6. Optyka falowa – interferencja, dyfrakcja, polaryzacja.

Podstawowe zagadnienia optyki

ZAGADNIENIA OPTYKI

WIRTUALNE LABORATORIA FIZYCZNE NOWOCZESNĄ METODĄ NAUCZANIA

Innowacyjny program nauczania fizyki w szkołach ponadgimnazjalnych

Projekt jest realizowany przez Warszawską Wyższą Szkołę Informatyki

Człowiek – najlepsza inwestycja

KAPITAŁ LUDZKI NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

WARSZAWSKA WYŻSZA SZKOŁA INFORMATYKI

EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego.

Autor: Marcin Godziemba-Maliszewski

Radom 2013

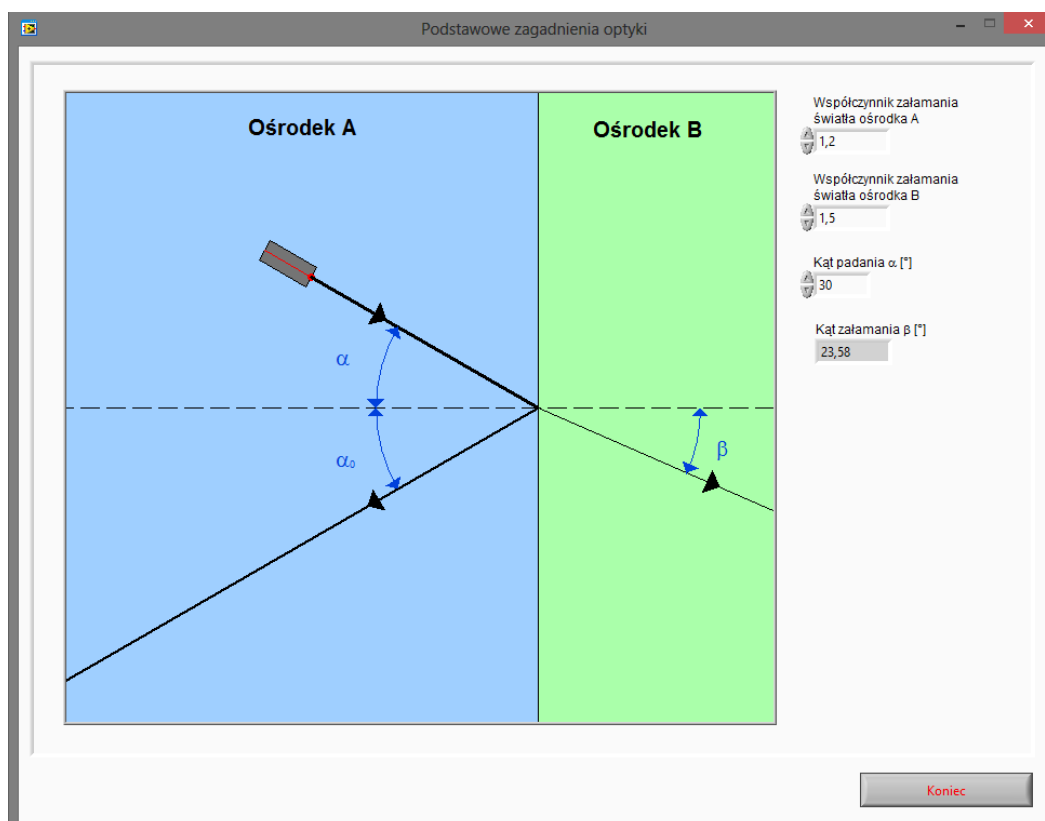

Scenariusz prowadzenia ćwiczenia

Celem ćwiczenia jest zapoznanie się z podstawowymi zagadnieniami optyki dotyczącymi natury światła oraz praw opisujących jego rozchodzenie się i pochłanianie przez różne ośrodki.

1. Załamanie i odbicie światła.

Celem ćwiczenia jest zapoznanie się z prawami optyki geometrycznej opisującej stosunki geometryczne przy odbiciu światła i załamaniu na granicy dwóch ośrodków.

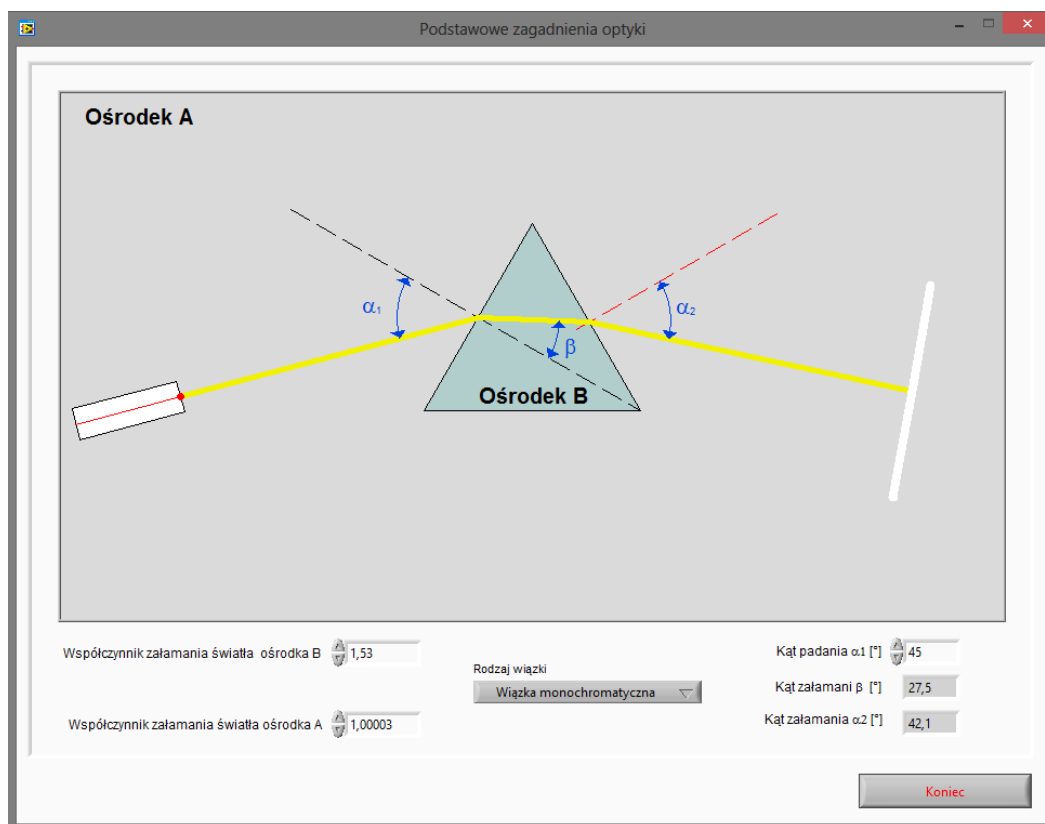
Rys.1. Wirtualny przyrząd pomiarowy do obserwacji kąta załamania i odbicia światła.

Zadanie 1.

Wykorzystując wirtualny przyrząd pomiarowy przedstawiony na rysunku 1 należy zaobserwować zmiany kąta załamania w zależności od kąta padania wiązki monochromatycznej w zależności od różnicy współczynników załamania ośrodka A i ośrodka B.

2. Rozszczepienie światła za pomocą pryzmatu.

Celem ćwiczenia jest zapoznanie się ze zjawiskiem rozdzielania światła na składowe o różnej długości.

Rys.2. Wirtualny przyrząd pomiarowy do obserwacji zjawiska załamania wiązki monochromatycznej w pryzmacie.

Zadanie 2.

Wykorzystując wirtualny przyrząd pomiarowy przedstawiony na rysunku 2 należy zaobserwować zmiany kąta załamania wiązki monochromatycznej w pryzmacie dla różnych kątów padania wiązki.

Zadanie 3.

Wykorzystując wirtualny przyrząd pomiarowy przedstawiony na rysunku 2 należy zaobserwować wpływ współczynnika załamania ośrodka B na zmiany kąta załamania wiązki w pryzmacie.

Zadanie 4.

Wykorzystując wirtualny przyrząd pomiarowy przedstawiony na rysunku 2 należy zaobserwować zmiany kąta załamania wiązki światła białego w pryzmacie dla różnych kątów padania wiązki.

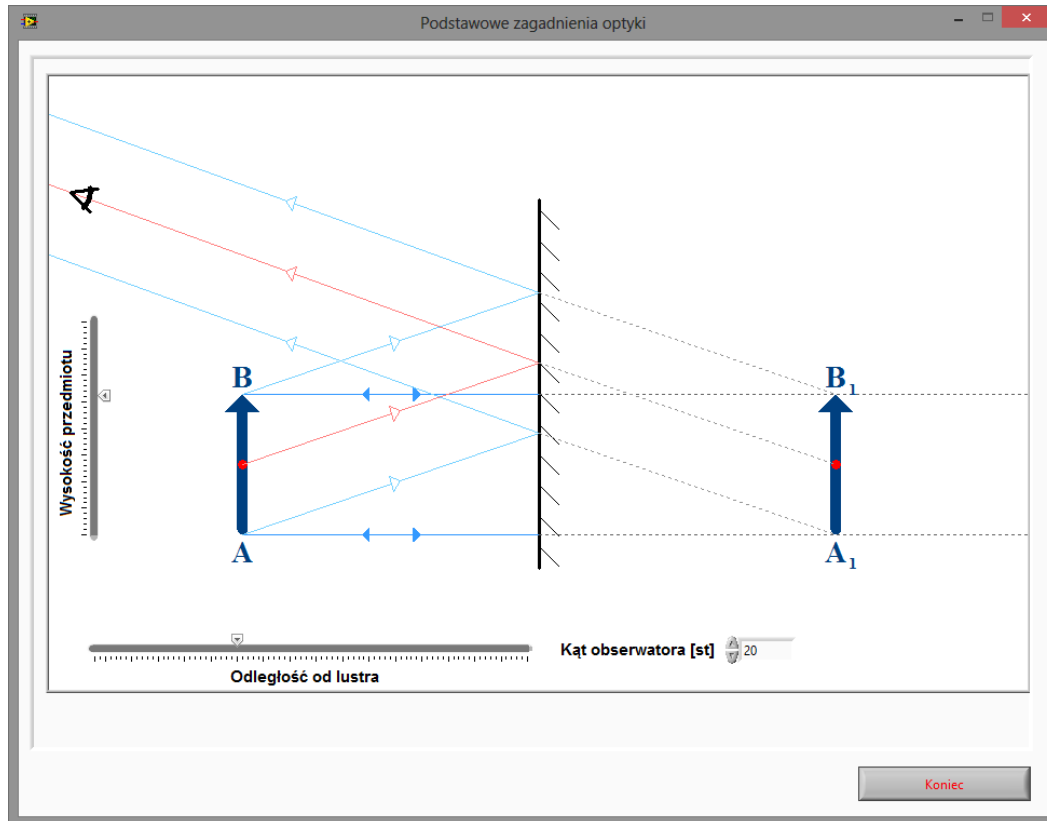
Zadanie 5.

Wykorzystując wirtualny przyrząd pomiarowy przedstawiony na rysunku 2 należy zaobserwować wpływ współczynnika załamania ośrodka B na zmiany kąta załamania wiązki w pryzmacie dla różnych długości fal.

3. Zwierciadło płaskie i kuliste.

Celem ćwiczenia jest zapoznanie się z prawem odbicia i tworzenia się obrazu pozornego w skutek odbicia promieni od powierzchni zwierciadła płaskiego.

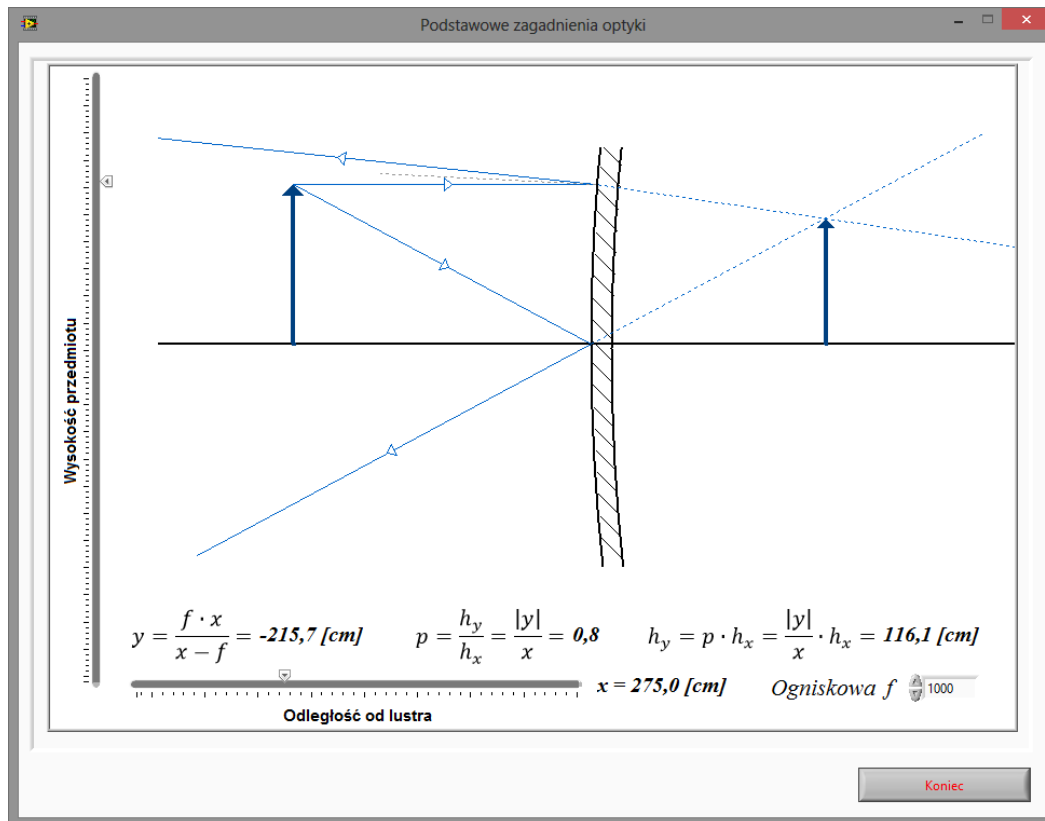
Rys.3. Wirtualny przyrząd pomiarowy do obserwacji procesu powstawania obrazu pozornego w zwierciadle płaskim.

Zadanie 6.

Wykorzystując wirtualny przyrząd pomiarowy przedstawiony na rysunku 3 należy zbadać wpływ odległości przedmiotu od lustra oraz kąta patrzenia obserwatora na powstały obraz pozorny przedmiotu.

Zadanie 7.

Jaka powinna być najmniejsza wysokość zwierciadła płaskiego zamocowanego do ściany, aby człowiek o wysokości $h = 175$ cm stojący przed nim w odległości $d = 80$ cm mógł widzieć cały swój obraz nie zmieniając położenia głowy?

Rys.4. Wirtualny przyrząd pomiarowy do obserwacji procesu powstawania obrazu pozornego w zwierciadle kulistym.

Zadanie 8.

Wykorzystując wirtualny przyrząd pomiarowy przedstawiony na rysunku 4 należy zbadać wpływ odległości przedmiotu od lustra oraz wysokości przedmiotu na powstały obraz pozorny.

Zadanie 9.

W jakiej odległości należy umieścić przedmiot, aby jego obraz pozorny powstał w odległości 70 cm od zwierciadła kulistego o ogniskowej 100 cm? Obliczyć powiększenie p obrazu.

Zadanie 10.

Wykorzystując wirtualny przyrząd pomiarowy przedstawiony na rysunku 4 określ, jakie jest położenie i powiększenie obrazu, jeżeli przedmiot znajduje się w odległości $x = 200$ cm a jego obraz pozorny w odległości $y = -50$ cm dla zwierciadła wypukłego o promieniu $r = 600$ mm.

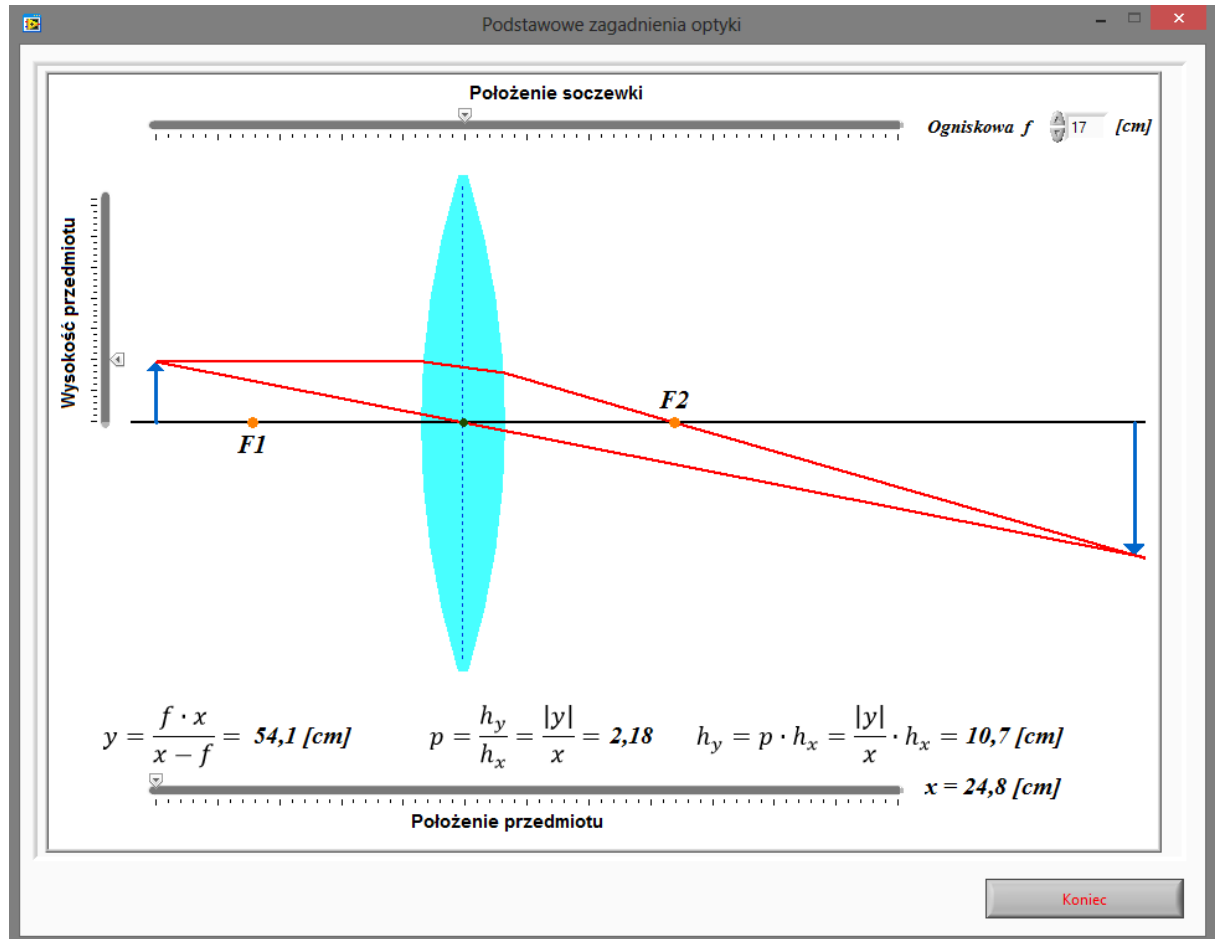
Zadanie 11.

Przed zwierciadłem kulistym wypukłym umieszczono przedmiot w odległości $x = 300$ cm i otrzymano obraz rzeczywisty pomniejszony dwukrotnie. Wykorzystując wirtualny przyrząd pomiarowy przedstawiony na rysunku 4 wyznacz ogniskową zwierciadła.

4. Soczewka skupiająca.

Celem ćwiczenia jest zapoznanie się z parametrami oraz ze sposobem powstawania obrazu z wykorzystaniem soczewki skupiającej.

Rys.5. Wirtualny przyrząd pomiarowy do badania soczewki skupiającej.

Zadanie 12.

Wykorzystując wirtualny przyrząd pomiarowy przedstawiony na rysunku 5 należy zbadać wpływ położenia przedmiotu na powstały obraz (rzeczywisty czy pozorny?) w soczewce skupiającej dla dwóch przypadków:

- odległość d przedmiotu od soczewki jest większa od ogniskowej
- odległość d przedmiotu od soczewki jest mniejsza od ogniskowej

Zadanie 13.

Wykorzystując wirtualny przyrząd pomiarowy przedstawiony na rysunku 5 należy zbadać wpływ parametrów symulacji (położenia soczewki, wysokości obiektu, jak i położenia przedmiotu) na powstały obraz w soczewce skupiającej.

Zadanie 14.

Jeżeli przedmiot zostanie umieszczony w odległości 50 cm od soczewki, to obraz rzeczywisty powstanie w odległości 25 cm. Wykorzystując wirtualny przyrząd pomiarowy przedstawiony na rysunku 5 określ, gdzie należy umieścić przedmiot, aby obraz rzeczywisty powstał w odległości 30 cm od soczewki?

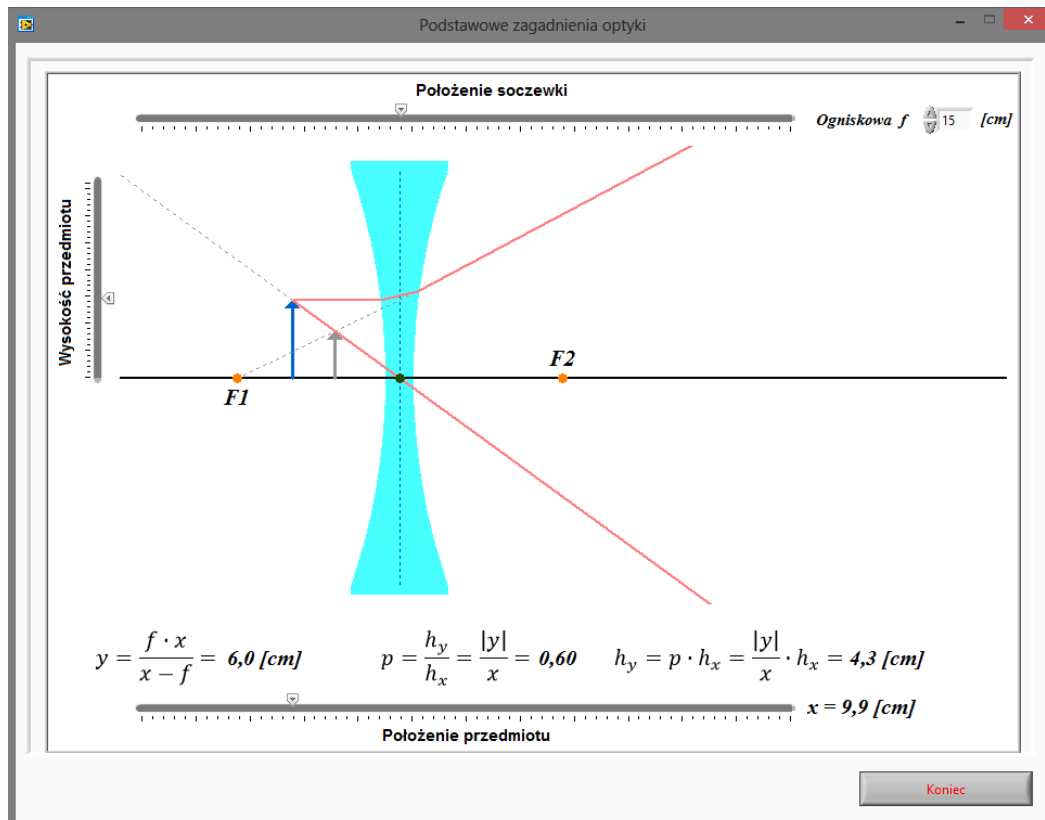

Zadanie 15.

Zdolność skupiająca pewnej soczewki wynosi 10. Wiedząc, że przedmiot znajduje się w odległości $x = 50$ cm od tej soczewki oblicz, w jakiej odległości od soczewki powstanie obraz przedmiotu oraz długość ogniskowej tej soczewki.

5. Soczewka rozpraszająca.

Celem ćwiczenia jest zapoznanie się z parametrami oraz ze sposobem powstawania obrazu z wykorzystaniem soczewki rozpraszającej.

Rys.6. Wirtualny przyrząd pomiarowy do badania soczewki rozpraszającej.

Zadanie 16.

Wykorzystując wirtualny przyrząd pomiarowy przedstawiony na rysunku 6 należy zbadać wpływ położenia przedmiotu na powstały obraz w soczewce rozpraszającej.

Zadanie 17.

Wykorzystując wirtualny przyrząd pomiarowy przedstawiony na rysunku 6 należy zbadać wpływ parametrów symulacji (położenia soczewki, wysokości obiektu jak i położenia przedmiotu) na powstały obraz w soczewce rozpraszającej.

Zadanie 18.

Wykorzystując wirtualny przyrząd pomiarowy przedstawiony na rysunku 6 określ, w jakiej odległości y od soczewki rozpraszającej powstanie obraz przedmiotu, jeżeli ogniskowa $f = 25$ cm a przedmiot został umieszczony w odległości $x = 12$ cm.

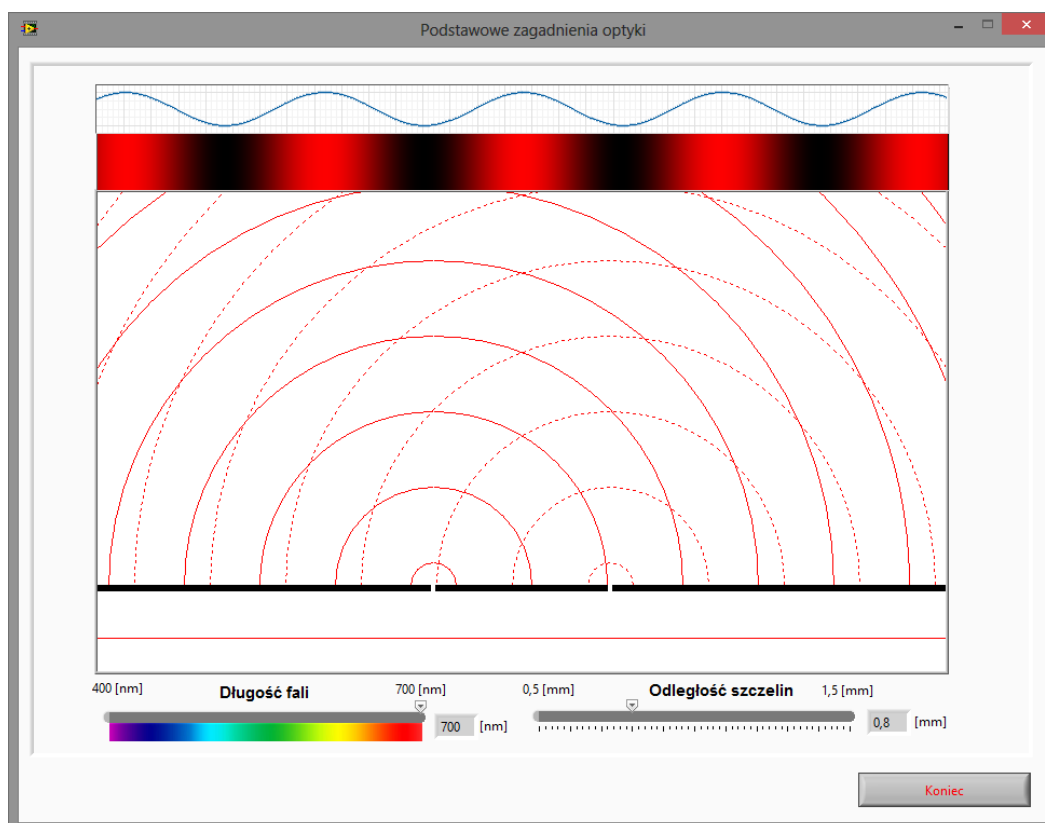

6. Optyka falowa.

Celem ćwiczenia jest zaznajomienie się z podstawowymi prawami optyki takimi, jak interferencja, dyfrakcja czy polaryzacja światła.

6.1. Interferencja.

Celem ćwiczenia jest zaznajomienie się ze zjawiskiem interferencji dwóch fal w wyniku, czego dochodzi do wzmocnienia lub wygaszenia interferencyjnego.

Rys.7. Wirtualny przyrząd pomiarowy do obserwacji zjawiska interferencji światła.

Zadanie 19.

Wykorzystując wirtualny przyrząd pomiarowy przedstawiony na rysunku 7 należy zbadać wpływ odległości pomiędzy szczelinami na otrzymywany obraz interferencyjny.

Zadanie 20.

Wykorzystując wirtualny przyrząd pomiarowy przedstawiony na rysunku 7 należy zbadać wpływ długości fali na otrzymywany obraz interferencyjny.

Zadanie 21.

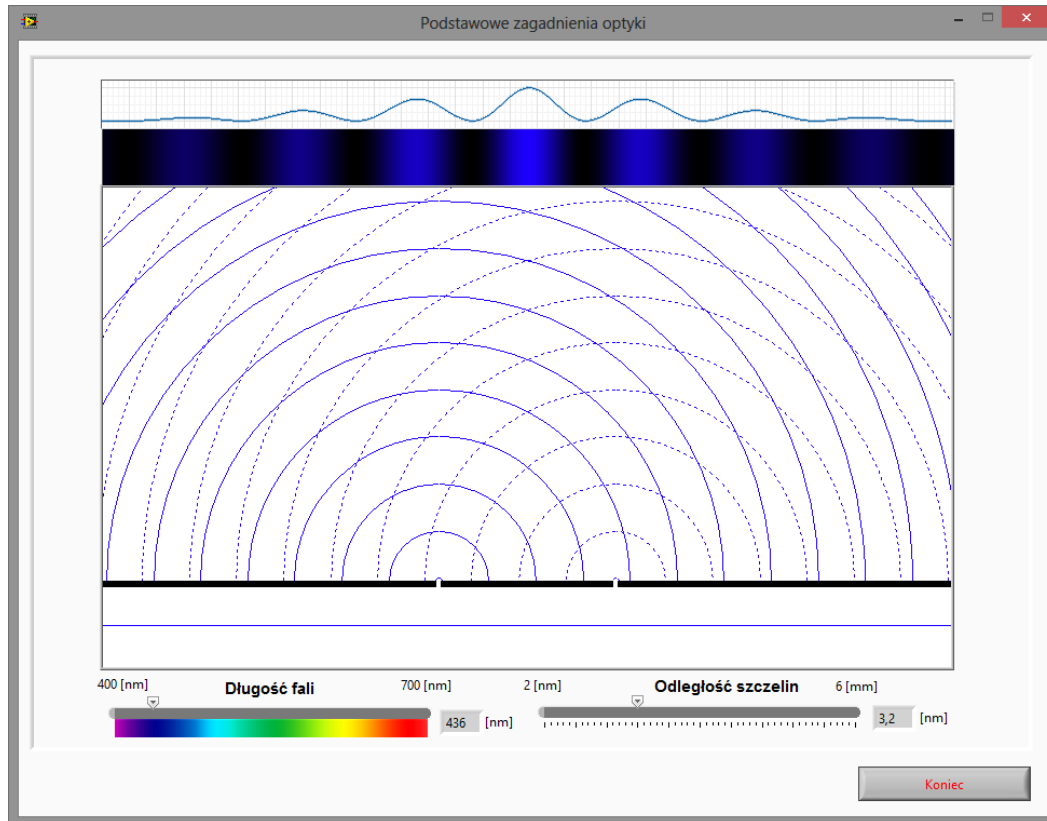
W doświadczeniu Younga użyto światła monochromatycznego o długości fali $\lambda = 600 \text{ nm}$. Oblicz liczbę otrzymanych na ekranie prążków, po przejściu światła przez szczeliny. Odległość między szczelinami wynosi $2 \times 10^{-6} \text{ m}$.

6.2. Dyfrakcja.

Celem ćwiczenia jest zaznajomienie się ze zjawiskiem dyfrakcji z wykorzystaniem dwóch szczelin, na które pada równoległa wiązka światła podlegająca ugięciu na nich.

Rys.8. Wirtualny przyrząd pomiarowy do obserwacji zjawiska dyfrakcji światła.

Zadanie 22.

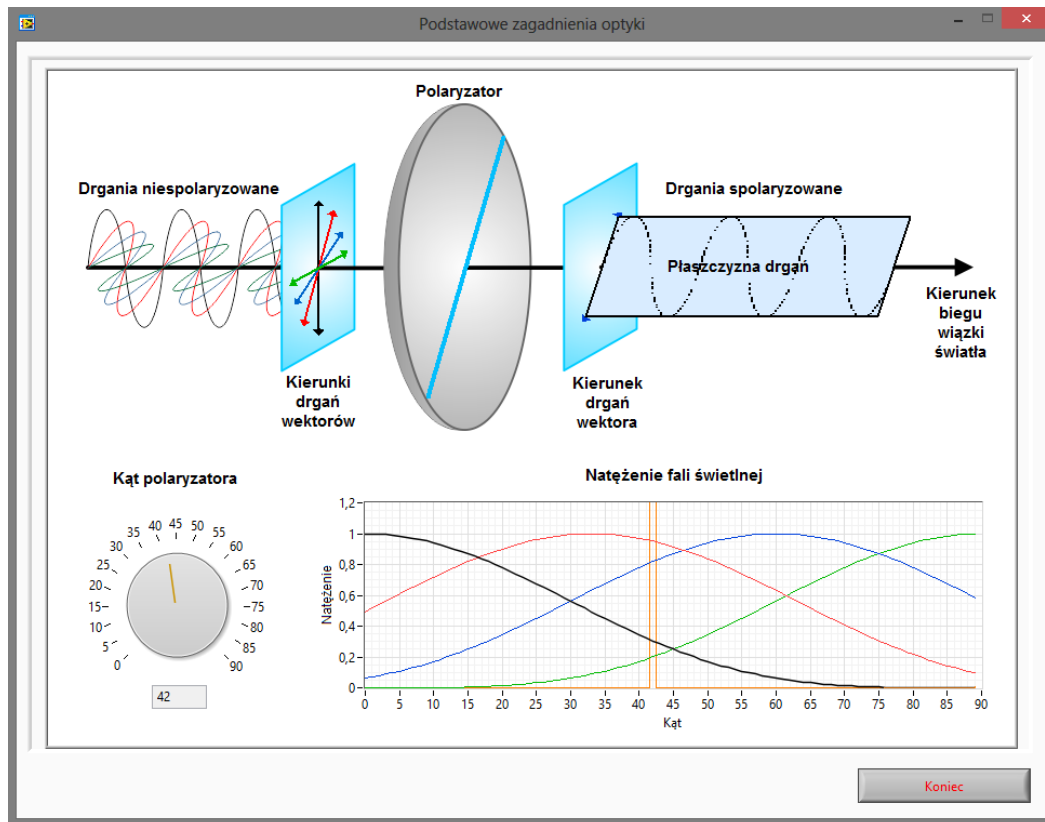
Wykorzystując wirtualny przyrząd pomiarowy przedstawiony na rysunku 8 należy zbadać wpływ odległości pomiędzy szczelinami na otrzymywany obraz dyfrakcyjny i wzmocnienie otrzymanych prążków.

Zadanie 23.

Wykorzystując wirtualny przyrząd pomiarowy przedstawiony na rysunku 8 należy zbadać wpływ długości fali na otrzymywany obraz dyfrakcyjny.

1.1. Polaryzacja.

Celem ćwiczenia jest zaznajomienie się ze zjawiskiem polaryzacji liniowej fali poprzecznej.

Rys.9. Wirtualny przyrząd pomiarowy do obserwacji zjawiska polaryzacji światła.

Zadanie 24.

Wykorzystując wirtualny przyrząd pomiarowy przedstawiony na rysunku 9 należy zbadać wpływ kąta polaryzacji polaryzatora na otrzymywane natężenie poszczególnych składowych wiązki światła.